
 Dr. Konstantin Börner

De man van 1000 zwijnen

Hij gunde ons een kijkje in zijn trofeeënkamer en had het ene na het andere verhaal uit de oude doos. Tot op heden had deze excentrieke jager bijna 50 volwassen keilers geschoten.

Een forse man, massief als eik, snijdt in een stuk hout. Zijn grove handen hanteren het scherpe mes met grote vaardigheid. Geleidelijk wordt er een eikenblad zichtbaar. Dat er later een keilerplankje ontstaat, is nu al duidelijk. Want keilers zijn voor Georg Bartsch (73) uit Grieben in de Duitse deelstaat Brandenburg (voormalige DDR, red.), iets heel speciaals.

In de wijde omtrek staat hij bekend om zijn neus voor wilde zwijnen. Hoeveel hij daarvan had geschoten, wist hij tot voor kort zelf niet eens precies. 'Het staat allemaal daarin', zegt hij glimlachend en wijst naar een flinke stapel boeken. Het zijn registers van door hem geschoten wild; eindeloze lijsten van vooral zwartwild. Het totaal aantal dat hij in de achterliggende 51 jaar heeft geschoten verbaast zelfs menig ervaren jager: meer dan 1.000 wilde zwijnen!

Alles is begonnen op 13 maart 1965. Georg noemt deze datum zonder in de boeken te hoeven kijken. Het is namelijk de dag

van zijn jachtexamen. Hij praat erover alsof het zijn verjaardag is. De inkt op de net uitschreven jachtakte was nog niet droog of hij ging al direct het veld in, om te jagen. Op zwartwild natuurlijk, want dat had hem altijd al gefascineerd. Dat hij de eerste avond een zwijn schoot, moet als puur geluk worden beschouwd.

Dr. Konstantin Börner (1978) heeft sinds 1996 zijn jachtakte. Hij studeerde biologie en agrarische wetenschappen. Hij promoveerde op het onderwerp 'de rode vos' aan de Humboldt universiteit in Berlijn. Momenteel is hij wetenschappelijk medewerker bij het Leibniz-Institut für Zoo- und Wildtierforschung. Börner schreef mee aan ruim 10 wetenschappelijk publicaties en sinds 2013 verschijnen zijn teksten over vossen, reeën en wilde zwijnen voornamelijk in het jachttijdschrift *Unsere Jagd*.

'Je moet denken als een wild zwijn'

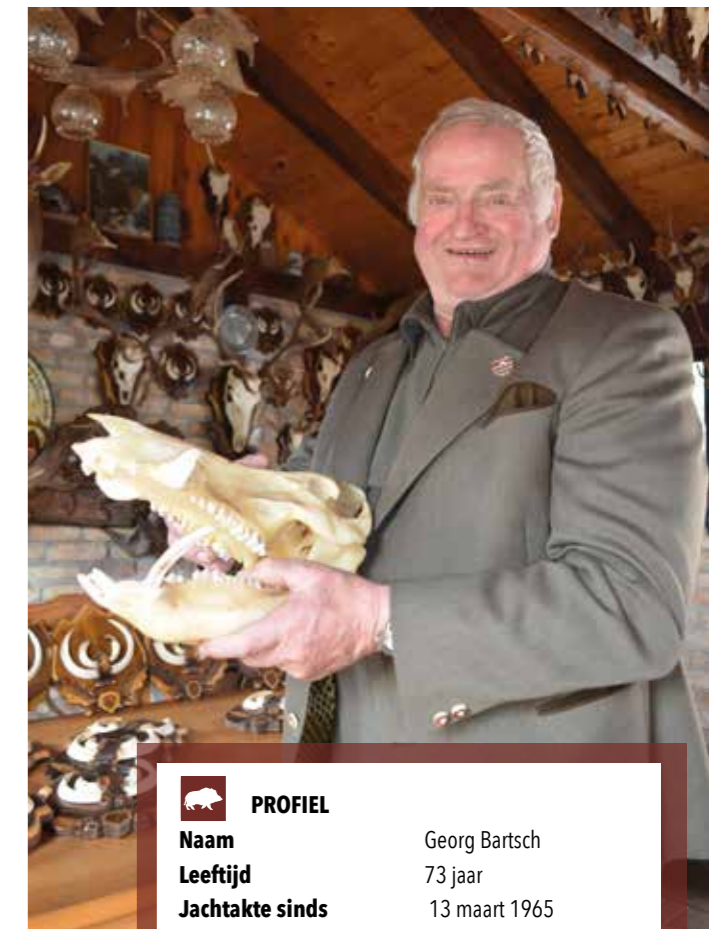
Wilde zwijnen bejagen was in de beginperiode niet altijd even gemakkelijk. Georg had bijvoorbeeld geen auto. Op grote zwijnen jagen was één ding; ze met de bromfiets vanuit het bos naar huis brengen het andere. 'Het gebeurde in die tijd geregeld dat jagers daarom de grote sterke stukken maar liever lieten lopen', vertelt Georg. Het meeste zwartwild werd voor de Val van de muur met een dubbelloops hagelgeweer kaliber 16 geschoten. Sommigen hadden een richtkijker met 4x vergroting op het geweer gemonteerd maar de meesten schoten gewoon keep-korrel.

Daardoor was 's nachts jagen wel een heel bijzondere uitdaging. 'Geef een hedendaagse juniorjager maar eens zo'n geweer in de hand. Die weet zich er geen raad mee', zegt hij en lacht. 'Wij hadden geen warmtebeeldcamera's of nachtzichtapparatuur. Wij hadden slechts een vlindervormig opzetstukje aan het einde van de loop. Daar zat fluorescerende verf op zodat het voor contrast zorgde met het donkerzwarte zwijn op de achtergrond. In het holst van de nacht op grotere afstand schieten was natuurlijk niet aan de orde. Tot een afstand van zo'n 30 passen; verder niet', herinnert de zwijnenjager zich.

Wekelijks kreeg hij van de jachtopzichter een wapen en munitie uitgereikt. Alles werd nauwgezet geregistreerd. Niets bleef verborgen. 'Dat was een uitstekende sociale controle', verklaart Georg. 'Verkeerd afschot was er in die tijd nauwelijks. En als er toch een verkeerd stuk werd geschoten, dan moest je direct rekening houden met maatregelen. Een jachtverbod was snel gegeven, en een half jaar binnenblijven geen uitzondering.' Deze periode heeft hem definitief gevormd. Het ontbreken van technische hulpmiddelen compenseerde hij met vaardigheden. Hij ontwikkelde in de loop van de tijd een instinct voor zwijnen waarvan hij tot op de dag van vandaag van profiteert. Hun gedachten lezen is daarbij de essentiële voorwaarde.

'Als je begrijpt volgens welke regels en patronen ze zich gedragen, dan heb je de strijd al half gewonnen.' Een van de geheimen van zijn succes is dat hij in staat is om, afhankelijk van het seizoen, de gedragsveranderingen steeds weer opnieuw op een juiste wijze te interpreteren. Vaak worden deze veranderingen bij zwijnen generaties lang doorgegeven. Daardoor blijven zwijnen voor altijd aantrekkelijk wild voor jagers. Vooral van ervaren jagers is hierover nog veel te leren. 'Wat zij weten, staat in geen enkel boek beschreven', zegt de buitenman minzaam glimlachend.

'Ik ga niet bij een maisveld zitten om te luisteren naar smakende zwijnen in de hoop dat er eentje zijn neus buiten de mais steekt. Ik zit veel liever bij een wissel.' Daar moet je als jager dan wel snel reageren. Maar meestal nemen de zwijnen de tijd wanneer ze op de weg terug zijn naar hun dagverblijf. Wanneer de maan voldoende licht geeft, concentreert hij zich op het veld. 'Daar kun je bewijzen dat je zitvlees hebt; óók als het koud is', vertelt de zwijnenjager.

PROFIEL

Naam	Georg Bartsch
Leeftijd	73 jaar
Jachtakte sinds	13 maart 1965
Favoriete wildsoort	wilde zwijnen
Favoriete jachtmethode	bersen
Andere hobby's	trofeeënplanken maken

KEILERBEJAGINGSTIPS

1. Vaststellen welke wissels door keilers worden belopen.
2. Ze verplaatsen zich meestal pas na middernacht.
3. Zoelen aanleggen en in de gaten houden.
4. In het voorjaar vooral bij de weilanden en akkers aanzitten.
5. Alleen volwassen keilers schieten.

Rechts een keiler van 4 jaar, en links een rijpe keiler 6 jaar oud.

Foto: Jun Huttinga

Links een jonge keiler van 3 jaar en rechts keiler 5 jaar

Foto: Jun Huttinga

Foto: Jun Huttinga

'Een tip: blijf je jachtstrategie steeds veranderen. Het is voor zwijnen dan moeilijker om zich op jou in te stellen want zwijnen hebben ons gedrag heel snel door. Het betekent dat je per seizoen verschillende technieken gebruikt.' Voor Georg speelt naast het bersen het aanzitten een grote rol. Vroeger moest hij kort op de zwijnen komen omdat wapen en munitie geen grote afstand toelieten. Door de moderne jachtmiddelen hoeft hij nog maar de helft van de afstand te bersen die hij vroeger aflegde.

Het uitgebreide netwerk van sloten, greppels en paden in zijn Brandenburger jachtveld stelt hem in staat om vanaf de weg met zijn verrekijker grote percelen af te zoeken naar wilde zwijnen zonder ze te verstoren. 'De wind houd ik steeds goed in de gaten. Ik moet namelijk zó dicht bij de varkens komen dat ik ze met het blote oog kan aanspreken', aldus de zwijnenjager. Hij heeft natuurlijk ook een vaste hand nodig, maar die liet hem al die jaren nooit in de steek.

Naast bersen en aanzitten behoren ook het uitlopen van wissels en in de winter het volgen van sporen in de sneeuw tot het repertoire van de jager. Helaas zijn er vandaag de dag niet zoveel jagers meer die hun zintuigen trainen en zich bekwamen in deze jachttechnieken. Volgens Georg komt dat door het veelvuldige gebruik van moderne technieken zoals de wildcamera's.

De 73-jarige herinnert zich vooral de kleine drukjachten in de jaren '70 en '80 van de vorige eeuw. Iedere zondag gingen

ze eropuit. Aan het begin van de middag verzamelen om vervolgens - altijd met succes - te gaan jagen. In de aanloop naar de jacht werden namelijk de wissels gecontroleerd om uit te zoeken waar de zwijnen zich ophielden. 'De omstandigheden waren in die tijd heel gunstig omdat we, in tegenstelling tot vandaag, overal mochten jagen. De zwijnen konden dus nooit in het jachtveld van de buurjager komen; want die bestond uiteraard niet.'

Wat opvalt aan de ellenlange lijst van geschoten wilde zwijnen, is het hoge aantal volwassen keilers. Hij schoot er bijna 50. De sterkste keiler had tanden met een lengte van 24 centimeter! Die schoot hij net na middernacht op een stoppeltveld. De zwaarste keiler schoot Georg op een aardappelveld; 138 kilo schoon aan de haak. Beide keilers had hij, zoals zo velen, geschoten tijdens het bersen.

'Wie keilers wil bejagen moet zijn jachtveld goed kennen, want de zwijnen kennen het gebied ook als hun broekzak', verklaart de Brandenburger. 'Succesvolle keilerjacht is uiterst complex en kent vele gezichten', legt George verder uit en wijst daarbij naar zijn voorhoofd. 'Om aan een keiler te komen heb je drie dingen nodig: geduld, kennis en geluk.' En een begripvolle vrouw is ook een voordeel. Want wanneer de maan het toeliet, had zijn familie weinig aan hem. Want in die periodes had hij alleen maar aandacht voor de jacht.

Een 3 jarige keiler.

gebied waar ze hun voedsel vinden, is niet zo groot als altijd werd aangenomen. Het is maximaal een paar honderd hectare groot', onthult Georg.

'Anticyclisch jagen - eropuit gaan wanneer anderen slapen'

Zijn keilers schiet Georg voornamelijk bij zoelen of in de winter op het veld. 'Die dikke keilers moet je bejagen als andere jagers in bed liggen. Ze - de zwijnen - zijn niet voor niets zo oud geworden', weet Georg. Helaas is het aantal in de jaren na de val van de muur fors gezonken. In de oude DDR-tijden rekende

'Keilers hebben in de loop der jaren geleerd om succesvol te ontkomen aan de jachtdruk. Je moet jezelf in hen kunnen verplaatsen. Want natuurlijk kan ook de oude ervaren keiler op zijn tijd een lekker hapje op de voerplek niet weerstaan. Maar zijn oerangst zal het altijd winnen van zijn hebzucht. Ondanks dat ze nauwelijks op de wildcamera te zien zijn, zijn ze aanwezig. Want het

men op 5 medailles op 1.000 wilde zwijnen. 'Vandaag de dag is dat minder dan 1 per 1.000', schat de Brandenburger.

Daarom heeft hij nog een belangrijke tip. 'Wie alleen maar oude zwijnen schiet, heeft er als vanzelf enkele keilers op leeftijd bij. En van middelbare leeftijd zijn er ook altijd wel. Laat je die echter nog een jaar of twee leven, dan worden dat vanzelf volwassen varkens.' Het is natuurlijk ook zaak dat je op een lijn zit met de burens. Want hoe groter het gebied met jachtrust, des te beter. Twee of drie gemeenschappelijke of gekoppelde jachtvelden zouden al succesvol kunnen zijn. Over jachtvelden gesproken: de jachthouders in zijn woonplaats Grieben hebben hem jaren geleden het eeuwige jachtrecht gegeven. Dus waarschijnlijk zullen een aantal zwijnen zijn pad nog wel kruisen.

Bartsch heeft niet alleen zwijnen in Duitsland bejaagd. Hij ging geregeld naar het buitenland. Naar Tunesië en Litouwen bijvoorbeeld. Om op keilers te jagen. Maar de 'Keilermann' heeft nog een andere passie: damherten. Toen hij zijn 'carrière' begon, waren damherten nog zeldzaam en werden nauwelijks bejaagd. Maar de populatie groeide gestaag en jaar na jaar namen de afschotaantallen toe. Ondertussen heeft hij mogelijk meer damherten geschoten dan zwijnen. Meer dan 40 grote tot kapitale Schaufflers (damhertengewei met grote platen tussen de enden, red.) hangen bij hem aan de muur. 'Moderne jagers maken zich misschien niet meer zo druk over trofeeën maar voor mij vertellen ze na tientallen jaren nog steeds hun verhaal. En als ik op een dag afscheid nemen moet, dan is dat niet zonder dat ik ze een laatste keer heb gegroet.'